РІК XVI.

Ч. 12 (184)

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW · A CHILDREN'S MAGAZINE

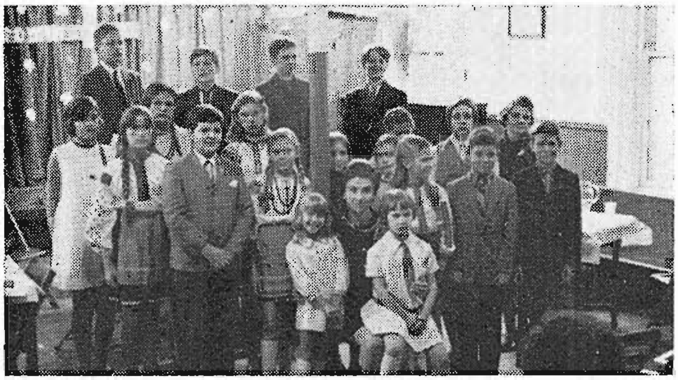
ГРУДЕНЬ 1969

З ДИТЯЧОГО ЖИТТЯ

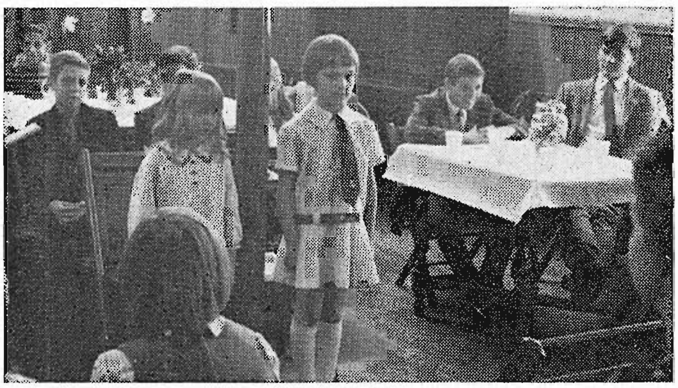
СВЯТКОВІ СХОДИНИ ДИТЯЧОГО ГУРТКА КНИГОЛЮБІВ НА БРОНКСІ, Н.Й.

Дитячий Гурток Книголюбів при 82-му Відділі Союзу Українок на Бронксі, Н.Й., відбув 12-го жовтня ц. р. святкові сходини. Відкрив їх голова Гуртка Володимир Миськів. Секретарка Гуртка Ляриса Стасів подала порядок сходин.

ДГК на Бронксі. Посередині п-ні К. Червоняк

Вірш „Княгиня Ольга" Л. Храпливої продеклямували Христя Ґонко й Маруся Коженьовська. Молодші члени Гуртка прочитали леґенду „Господнє мереживо" Катрі Червоняк. Старша Група прочитала переказ „Ольга перевізниківна" з книжки „Княжа слава" А. Лотоцького.

Христя Ґонко й Маруся Коженьовська деклямують вірш Л. Храпливої „Княгиня Ольга"

Ілюстрацію до леґенди К. Червоняк намалювали Л. Стасів і П. Цегельська. Старші й молодші члени Гуртка переказали зміст прочитаних книжок. Обговорено такі книжки: „Ніч проминула" В. Радзикевича

Дарця Дика читає свою частину леґенди К. Червоняк „Господнє мереживо"

— Юрій Раковський, „К7" Ю. Тиса — Марта Іванчишин, „Такий він був" С. Парфанович — Ліда Стасів.

Цікаво було послухати самостійні авторські спроби найстарших членів Гуртка. Мирон Ґонко прочитав свій вірш „Гей, школо!", Ігор Раковський — нарис „Ватра", а Марта Іванчишин — вірш „Мрія".

На закінчення сходин представниця ОПДЛ п-ні К. Червоняк відчитала своє веселе оповідання „Чомчорик".

Після сходин відбулося скромне прийняття для учасників.

Андрій Раковський,
учень 3-ої кляси Школи
Українознавства, Бронкс, Н.Й.

ВЕСЕЛКА
ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ
THE RAINBOW • A CHILDREN'S MAGAZINE

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редаґує Колеґія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗСА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів.

Обкладинка роботи Я. Ґніздовського.

"THE RAINBOW" — "VESELKA"
Published monthly, except June to September Bi-monthly at Jersey City, New Jersey
81-83 Grand Street — Jersey City, N.J. 07303
Subscription $4.00 per year.
Entered as Second Class Matter at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
П. Холодний — Небесний Гість

ЇДЕ СВЯТИЙ МИКОЛАЙ

В небі метушня і рух,
Янголята працю мають:
Он одні несуть кожух
Для святого Миколая,

Інші лагодять санки,
Навантажують дарунки,
Світять край шляху зірки,
Шлють на землю поцілунки.

Сів у сани Миколай
В митрі й теплих рукавицях:
— Янголику, поганяй,
Щоб на землю не спізниться!

Пара коників летить,
Креше іскри підківками,
Сяє срібло, мерехтить
Шлях, засіяний зірками.

Дітвора ж гуде, мов рій,
Жде на гостя нетерпляче:
Хто був чемний, той радій!
Хто нечемний був, хай плаче!

За Я. Вільшенком

Марія ЛЕВИЦЬКА

НА ЯНГОЛЬСЬКІЙ ПЛЯНЕТІ

(Свят-Миколаївська сценка)

Угасть беруть: 5 Янголів, 2 Астронавти, св. о. Миколай, 5 Злих Духів.

Сцена: Невідома плянета. Декорації фантастигні (кольори: синій, білий, срібний), на задньому пляні сцени сходи вгору.

Янголи сплять у різних позах, таємнига музика переходить у пісню, співану мурмурандо дитягим хором на мелодію „Ходив місяць по небу". Завіса підноситься, спів поволі змовкає, гути гострий, але приємний звук сирени. 1 Янгол прокидається, протирає огі ходить по сцені, оглядає всіх сплягих. Чути звук дзвонів, 1 Янгол, торкаюги золотою палигкою, будить всіх інших.

1 ЯНГОЛ: Уставай!

2 ЯНГОЛ: Хіба вже пора?

1 ЯНГОЛ: Чуєш дзвони? *(прислухається, торкає 3 Янгола).*

3 ЯНГОЛ: Що це?

1 ЯНГОЛ: Дзвони із землі, хіба забув, який це знак? *(торкає 4 Янгола).*

4 ЯНГОЛ: Ах, чую дзвони, це пора нам братися до діла!

2 ЯНГОЛ: Так, діти на Землі чекають на нас *(погинають робити забавки, приготовляти пакунки, ходять, виходять).*

5 ЯНГОЛ *(до 2-го):* Потримай оцю стрічку! *(Зав'язує ляльку).* Я вже бачу сяючі очі Орисі, коли дістане оцю лялю!

4 ЯНГОЛ *(крутить клюгик у якійсь забавці, пускає по підлозі):* А я люблю дивитися, коли оті премудрі хлопці не можуть зразу дати собі ради із складнішою забавкою і мусять помучитися, щоб зрозуміти, як нею орудувати.
(Діти можуть провадити довільну, імпровізовану розмову).

3 ЯНГОЛ *(добуває суконку і складає):* А це для отієї бідної Світланки, батька якої забрали злі люди на Сибір.

2 ЯНГОЛ: У якій це країні?

1 ЯНГОЛ *(добуває довгий далековид і пояснює, дивлягись кудись у далегінь):* У країні, яку вкривають зелені гори, сині ріки, золоті поля, цвітисті сади. Люди там добрі, лагідні, сердечні.

4 ЯНГОЛ: А чому ж вони бідні?

5 ЯНГОЛ: Тому, що земля ця багата і сусіди нападають на неї, щоб забрати собі все добро.

3 ЯНГОЛ: Тим то, коли дивитися на цю землю, то часом стає сумно.

1 ЯНГОЛ: Тому ми не раз стараємося розвеселити оці найменші створіння на Землі — дітей. Приготовляємо дарунки і разом із отцем Миколаєм ідемо на Землю, щоб пригадати їм, що й вони мають велику силу, якою могли б змінити цілий світ, а цією силою є братерська, взаємна любов.

4 ЯНГОЛ: А де це наш отець Миколай забарився?

1 ЯНГОЛ: Ти знаєш, він усе спершу їде до тієї країни, де народився, де трудився для своєї Церкви і зробив дуже багато добра людям.

2 ЯНГОЛ: Я знаю, це місто Міра в країні, яку називають Мала Азія. Там він був єпископом. Усі народи Південної і Східньої Европи мають до нього особливу пошану за те, що він навчав людей любови.

(Здалєку гути ніби шум літака, що наближається).

3 ЯНГОЛ: Що це таке, якісь незнані гості до нас!

5 ЯНГОЛ: Аби лиш не наші погані сусіди, Злі Духи, які люблять нам докучати!

1 ЯНГОЛ *(дивиться в далековид)*: Це якийсь невідомий з вигляду літак летить просто на нашу плянету, не знаю, чи з добрим чи злим наміром. Краще заховаймо все!

(Чути „бум”, гуркіт, Янголи ховають усе. 1-ий Янгол торкає кожного палигкою, і всі засинають, як на погатку, і він засинає).

ЮРКО *(за сценою)*: Що це за дивна плянета? Виглядає, ніби все замерзло, хоч нема холоду.

ОЛЕГ *(за сценою)*: Юрку, поможи мені вийти з цієї ракети — двері не відчиняються!

ЮРКО *(входить, до мікрофона, завішеного на грудях)*: Потисни ґудзик число Б-15 з лівого боку, а як не поможе, то Д-28!

ОЛЕГ *(входить)*: Ледве видобувся!.. Ти завжди біжиш перший і про мене забуваєш.

ЮРКО: Ти знаєш, якусь дивну притягальну силу має ця планета, проти якої наш компутер не був у силі боротися, і ми летіли стрімголов!

ОЛЕГ: Якби ти не перебрав команди і сам не кермував, ми б розбилися!.. *(Ходять, оглядають).*

ЮРКО: Дивись, якісь дивні створіння, але неживі або сплять чи що?

ОЛЕГ: Не виглядають на небезпечних, спробуймо із ними порозумітися. *(До 1 Янгола)*: Ду ю спік інґліш? Парлє ву франсе? Шпрехен зі дойч? Парлято італіяно? Ґаваріте па-русски?

(Пробують розбудити Янголів, ті не рухаються. Юрко добуває з-за пояса сопілку, стає коло 3 Янгола і грає українську пісню. Янгол поволі прокидається і півголосом без слів співає цю мелодію, не багаги Астронавтів).

3 ЯНГОЛ: Що це таке? Наче дивний сон, наче мені щось пригадується. Давно, давно я чула цю пісню. Я, наче маленька дівчинка, бачу над собою сині очі, повні любови — це моя мама! Вона співала цю пісню! Так, я із Землі!

ОЛЕГ: Так ти українка!

3 ЯНГОЛ: Хто ви такі?

ОЛЕГ: Не бійся, ми, українські астронавти, досліджуємо всесвіт, але по дорозі оця ваша плянета почала нас притягати. Ми мусіли причалити, трохи не розбилися!

ЮРКО: Ми маємо наукове завдання, не тільки ні з ким не хочемо воювати, а шукаємо допомоги, щоб розкрити якнайбільше таємниць всесвіту.

3 ЯНГОЛ: То чекайте, я розбуджу своїх приятелів! *(Бере золоту палигку й торкає нею усіх. Янголи прокидаються й обережно отогують хлопців).*

3 ЯНГОЛ: Не бійтеся, вони добрі люди, не мають поганих намірів.

ЮРКО *(погинає грати на сопілці пісню, за сценою підхоплює піяно, усі Янголи стають півколом, співають).*

(Нагло за сценою шум, свист, крики).

1 ЯНГОЛ: Увага, янголи! Це наші сусіди, Злі Духи, хочуть нас потурбувати! Ставайте отут і приготуйте свою зброю — зірки. А ви, хлопці, відійдіть набік, бо тут буде бій!

(Янголи уставляються на одному боці сцени, добувають зірки й держать їх напоготові. Вбігають із свистом і шумом Злі Духи. Відбувається мімігна сцена: Злі Духи нападають, Янголи обороняються, доторкуюгись зірками Злих Духів, а ті від цього спотикаються, падають, але знову підносяться і нападають).

ОЛЕГ: Гей, Юрку, це задовго триває! Може б ми допомогли нашим ясним господарям своїми земними променями? Ану, хлопці!

(Астронавти добувають свої апарати з знесилююгими променями — електригні лямпогки, вкладені у вигадливої форми паперові коробки — спрямовують світло на Злих Духів і, віднявши в них силу, ловлять їх руками та розставляють по кутках).

1 ЯНГОЛ: Дякуємо вам, хлопці, що допомогли! Ці Злі Духи нападають на нас кожного року.

2 ЯНГОЛ: Хочуть перешкодити нам завезти дітям на Землі подарунки!

ЮРКО: А, правда! Це настає ніч під празник св. Миколая, коли діти на Землі дістають подарунки!

ОЛЕГ: Так ви ті добрі Янголи, що привозять подарунки?

5 ЯНГОЛ: Так, тільки через усі ці пригоди ми дуже запізнилися.

ЮРКО: Тоді ми візьмемо вас на свою ракету і будемо на Землі дуже скоро!

2 ЯНГОЛ: Тільки мусимо по дорозі забрати ще святого отця Миколая!

1 ЯНГОЛ: А ви, Злі Духи, сідайте на свої летючі тарілки і чимскоріше додому, щоб і духу вашого тут не було!

(Злі Духи вискакують, кригуги: „Ми ще зустрінемося на Землі, там багато таких, що люблять нас, а не вас!" Янголи і Хлопці співають ту саму пісню).

Завіса

ДРУГА ВІДСЛОНА

Сцена без прикрас, вбігають Астронавти, звертаються до дітей на залі:

ОЛЕГ: Здорові були! Ми летіли із скорістю 200 тисяч миль на годину, щоб привезти до вас на час отця Миколая і Янголів.

ЮРКО: За десять хвилин вони будуть тут, тільки по дорозі заскочили ще до Монтреалю *(або до якогось іншого міста).*

(Чути шум, світло меркне, на сцену вбігають Злі Духи з якимись світлами і танцюють довкола Астронавтів, а потім перемовляють їх на свою сторону).

1 ЗЛИЙ ДУХ: Їдьте на нашу плянету, побачите багато цікавих речей.

2 ЗЛИЙ ДУХ: Наша плянета сяє, горить!

3 ЗЛИЙ ДУХ: У нас під поверхнею нуклеарні реактори безперервно працюють, виробляють нові бомби.

4 ЗЛИЙ ДУХ: Ми дамо вам силу, нею ви заволодієте цілим світом!

5 ЗЛИЙ ДУХ: Усі люди на Землі стануть вашими невільниками!

6 ЗЛИЙ ДУХ: Ми дамо вам багато золота і грошей!

1 ЗЛИЙ ДУХ: Ціле життя не мусітимете працювати, прекрасно житимете.

2 ЗЛИЙ ДУХ: Чого ви зв'язалися з отими безбарвними Янголами?

ЮРКО: А що ж доброго принесуть людям оці ваші нуклеарні вироби?

4 ЗЛИЙ ДУХ: Чого ти думаєш про інших людей? Важливо, щоб ти сам мав велику силу.

ОЛЕГ: Нащо нам ваше золото і гроші? Наука вартісніша!

6 ЗЛИЙ ДУХ: Чудний ти із своєю наукою! Чого мучитися, коли за гроші купиш усе!

ЮРКО: Але серця людського, приязни, вдячности, любови не купиш!

ОЛЕГ: А ваша наука веде не до щастя, а до знищення!

(Злі Духи тягають хлопців на боки, по два на одного, хлопці не здаються, 1 і 2 Злі Духи вибігають на перед сцени і кригать до дітей на залі):

„Ходіть з нами, у нас цікаво!"

2 ЗЛИЙ ДУХ: Ми навчимо вас битися, красти, говорити неправду!

(Діти на залі відповідають, що не хогуть. Чути музику і дзвони, сцена освітлюється і входять Янголи з отцем Миколаєм, співаюги пісню, хлопці звільняються від Злих Духів. Можна вжити світляних ефектів, від яких Злі Духи втрагають силу, в'ються і сідають охлялі на землю).

ЮРКО *(до дітей на залі):* Привітайте Янголів і отця Миколая, вони до нас із добром!

(Діти відгукуються привітом).

СВ. МИКОЛАЙ: Вітаю вас, українські діти. Ходив я по всьому світу, однак отут, серед вас, мені здається, що я між найближчими. Я чув, що ви добре вчитеся, ходите до своєї церкви і, крім щоденної англійської школи, також до української. Вивчаєте молитви своєю рідною мовою, вивчаєте історію, звичаї і мистецтво країни своїх батьків — України, нікого не кривдите, а за любов і дбайливість своїх батьків віддячуєтеся їм послухом і чемністю. Тож думаю, що за це вас треба нагородити. Хай оці даруночки нагадають вам цілий рік, що задарма нагороди не дістається, що її треба заслужити. І коли ви втішаєтесь оцими дарунками, подумайте й про тих бідних дітей в Україні і в інших країнах, що потребують нашої допомоги.

(Танок, під гас якого Янголи вносять дарунки)

Володимир **МАЦЬКІВ**

ПОЕТ, ЩО ЛЮБИВ РІДНУ МОВУ

Цього року минає 200 літ від дня народження одного з найкращих синів українського народу, Івана Котляревського, що увів українську народну мову в нашу літературу.

В давні часи німці, французи, еспанці та інші народи Західньої Европи писали книжки латинською мовою. У Східній Европі, до якої належить і Україна, писали церковно-слов'янською мовою. Всі наші книги з княжих часів написані цією мовою.

У Німеччині на початку XVI століття виступив Мартин Лютер. Він впровадив протестантську релігію і переклав Біблію на німецьку мову, бо латинську мову розуміли тільки ті, що закінчили відповідні школи. Інші люди її не розуміли.

За прикладом Лютера почали поволі й інші письменники вживати свою рідну мову в релігійних і в світських творах.

Церковно-слов'янська мова, що її вживали в Україні, була зрозуміла нашим людям, тому письменники не хотіли її зовсім усувати, але почали до неї додавати щораз більше слів з живої народної мови. Так воно було за козацьких часів.

Та Іван Котляревський закинув зовсім церковно-слов'янську мову і впровадив в українську літературу живу мову, тобто таку, якою від віків говорив ввесь наш нарід. За його добрим прикладом пішли інші наші письменники.

Твір, що ним розпочав Котляревський свою письменницьку діяльність, називається „Енеїда". Правда, „Енеїду" написав був латинською мовою в старовину римський поет Вірґілій, але Котляревський її переробив, „перелицював", як сам сказав, на новий лад. У Вірґіліевій „Енеїді" Еней та його товариші були троянцями. (Троя — місцевість у Малій Азії), а у Котляревського вони українці.

„Еней був парубок моторний
І хлопець, хоч куди — козак".

В цьому творі змальоване життя українського народу, а в пеклі, яке автор описував, варились у смолі наші вороги, що знущались над українським народом у часи кріпацтва.

Крім „Енеїди", написав ще Котляревський драматичні твори „Наталка Полтавка" і „Москаль-чарівник". „Наталку Полтавку" ставлять в українських театрах і сьогодні.

Пам'ятник І. Котляревському в Полтаві

Іван Котляревський народився 29 серпня 1769 року в Полтаві. По закінченні школи вчителював у різних місцевостях і добре приглядався до життя рідного народу. У 1796 р. вступив до війська і брав участь у війні з турками, потім повернувся до Полтави й далі працював на виховному полі. Виступав також у театрі й писав для нього. Помер у 1839 році.

Хоч від часу його смерти проминув вже 131 рік, український нарід не забув про нього й ніколи не забуде. Заслужених людей не можна забувати.

ГОРОБЕЦЬ-ЛЕГКОДУХ

Чує, чує горобець:
Прийде ось йому кінець,
Поміж пір'я вже заліз
Лютий морозець.

Хоч би в хату хто впустив
І поснідать попросив,
І в тепленькому кутку
М'яко постелив.

Крильця він погрів би там,
І доволі з'їв би сам,
Так, щоб заздро стало всім:
І мені і вам.

Жде він, жде він — та дарма,
Нікогісінько нема!
Чи ж не знав він восени,
Що іде зима?

Добре, добре він це знав,
Та уліті лиш співав,
І на зиму ні зерна
В хату не придбав!

А хатина в горобця
Ледве гріє півкрильця.
Чи ж гадав він, що тепло
Буде без кінця?

Ой, заплакав горобець
Бідний, сірий молодець,
Бо немов огнем пече
Лютий морозець!

Б. Костик

ПАДАЮТЬ СНІЖИНКИ

Падають сніжини
На горби, долини,
На міста на села
Білий килим стелять.

Падай, падай, сніжку,
На мою доріжку,
На лісок-дубину,
На мою шапчину.

Я, душа завзята,
Сяду на санчата
І гукну в замети:
„Гей, Морозе, де ти?"

Р. Завадовиг

Замет — наметена вітром кучугура снігу (snow-drift).

ВИПАВ СНІГ

Випав сніг! Випав сніг!
А на ньому спід від ніг --
Від моїх
І від твоїх,
Від усіх,
усіх,
усіх.

І від котика малого,
І від песика рудого,
Від горобчика прудкого,
Що стрибає під кущем.

Сніг іде, сніг іде,
Сніг кружляє цілий день,
І по білому сніжку
Ми гуляємо в садку --

Разом з котиком маленьким,
Разом з песиком руденьким
І горобчиком сіреньким,
Що стрибає під кущем.

Діма

ВЕСЕЛОЧКА
СТОРІНКА ДЛЯ МАЛЯТ

НЕРОЗУМНА ЛЯЛЯ

(Ілюстрація Б. Божемського)

Одягаю лялю в білу теплу шубку,
а вона не хоче і копилить губку.

І не хоче взяти шалика на шию,
просить ту сукonку, що улітку шили.

Нерозумна лялю! Вже зима -- не літо,
сонечко не гріє, дме морозний вітер.

Треба одягатись, як взимі належить
щоб не застудитись, не схопити нежить.

Г. Чорнобицька

ПОЖАЛІЙТЕ!

Горобець біднесенький
На віконце сів:
„Їсти! Їсти! Їстоньки!
Холодно! Джив! Джив!

Пожалійте пташечку,
Дайте крихіток,
Я вам зацвірінькаю
На увесь садок!”

К. Перелісна

САНОЧКИ

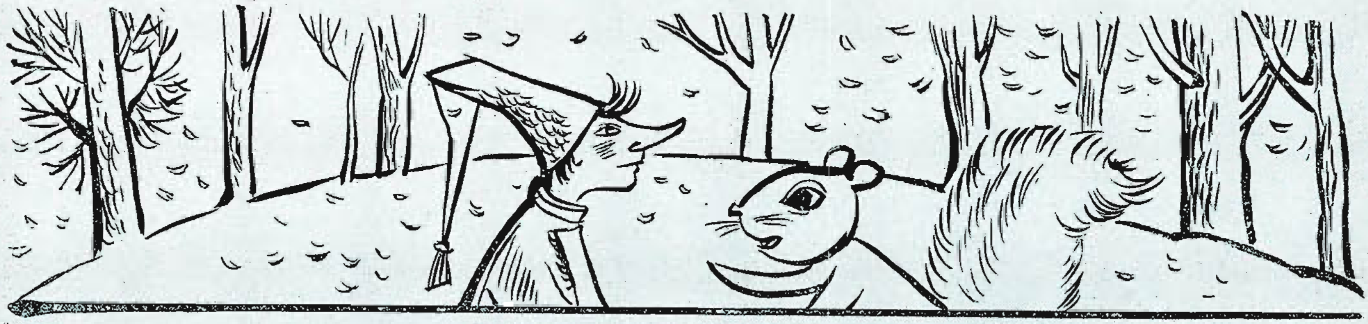
Гарні сани, та скривились
На досаду дітворі:
Тільки сядеш — вже й скотились...
Через голову з гори!

В сніг упасти, то не смішки!
А санки ген-ген летять!
І доводиться вже пішки
Нам санчата доганять.

К. Перелісна

Текст: Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ*

ГОЦА ДРАЛА

Вітер, хмари . . . Перший сніг
На холодну землю ліг.

Ґнома виві́рка питала:
— Де поділась Гоца Драла?

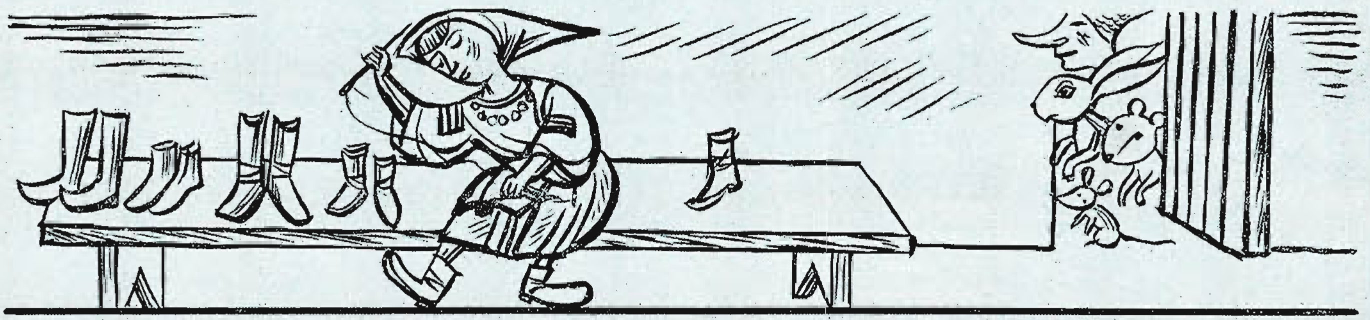
Хоч по лісі всюди скачу,
Тиждень вже її не бачу.

Каже Ґномик: — Годі знати:
Йдім до Гоциної хати!

Ще покликали і мишку,
Дуже вчену Гризикнижку.

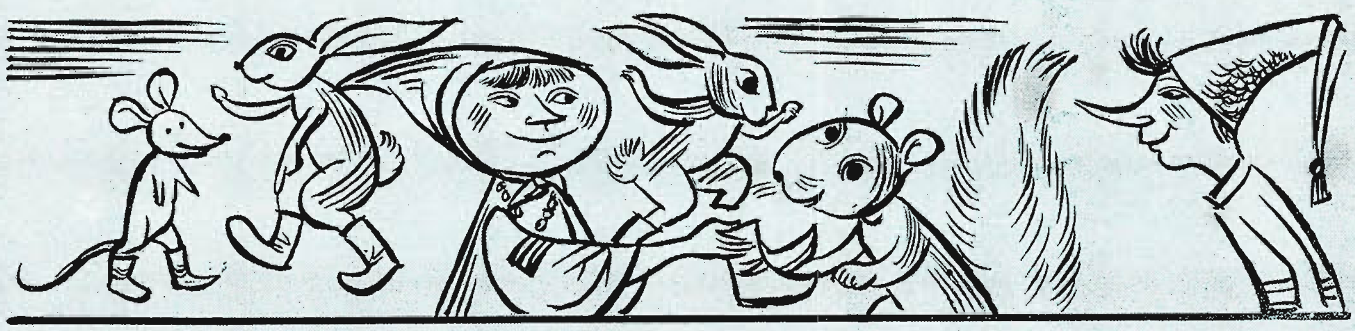
Троє зайчиків взяли —
Всі громадою пішли.

Що ж робила Гоца мила?
Чобіток п'ять пар пошила.

Вивірочці перша пара,
Щоб у ноги не змерзала.

Друга пара — сірій мишці,
Дуже вченій Гризикнижці.

А три пари — зайченяткам,
Яцеві й його хлоп'яткам.

Дуже звірики зраділи,
Дякували, як уміли.

Гоца з ними теж раділа,
Бо зробила добре діло.

Володимир МАЦЬКІВ

КНЯГИНЯ ОЛЬГА

Кожний нарід радіє та гордиться такими людьми, що своїм працьовитим життям і осягами причинились до збільшення поваги й слави своєї батьківщини. Про таких людей пишуть у газетах та книжках, ставлять їм пам'ятники й відзначають урочисто роковини їх народження або смерти.

До таких заслужених людей належить княгиня Руси-України, свята Ольга. Хоч від її смерти проминула вже тисяча літ, пам'ять про неї живе в ріднім народі.

Княгиня Ольга була дружиною князя Ігоря, що засів на київськім престолі у 913 році. Незабаром молодий Ігор згинув у війні з деревлянами. Деревляни жили на Поліссі, були українським племенем, але ще не належали до Київської держави. По смерті Ігоря владу в державі перебрала Ольга. Син Святослав був ще малий. Ольга князювала кільканадцять літ, поки Святослав доріс до такого віку, що сам міг керувати державою і військом. Ольга заступала Святослава й тоді, коли він ходив на далекі воєнні виправи.

Ставши володаркою великої держави, княгиня Ольга пішла війною на деревлян і примусила їх до послуху. То була її єдина війна. З іншими країнами вона полагоджувала всі справи мирно.

Найбільше значення в тодішньому світі мала сусідня з Україною держава, Візантія, з якою князь Ігор навіть воював. Щоб усі справи поладнати мирно й по-сусідському, княгиня Ольга вибралася особисто в 957 році з великим почетом до Царгороду, столиці Візантії.

Саме в ті часи поширювалась у Европі християнська віра. Княгиня Ольга знала цю релігію, бо в Києві була тоді невелика громада християн і була церква святого Іллі. Вибираючись до Царгороду, Ольга охристилася, не чекаючи, аж охриститься її син і цілий нарід. В її почеті був священик, о. Григорій.

Про що говорила княгиня Ольга з греками у Візантії докладно не знаємо — може про мирні взаємини, може про торгівлю. Деякі учені історики думають, що вона хотіла також висватати за сина Святослава грецьку царівну і договорювалася, щоб із Царгороду приїхали на Русь-Україну священики проповідувати Христову віру. Але княгиня не була вдоволена переговорами. Незабаром вона вислала послів до німецького цісаря Оттона з проханням прислати в Україну єпископа. Єпископ приїхав, але з великим запізненням. Тоді князював уже Святослав. Він не цікавився релігійними справами, і німецький єпископ вернувся додому, не виконавши свого завдання.

Коли Ольга передала керівництво державою Святославові, то мала вже більше часу і можливости приготувати заведення християнства в цілій країні. Померла вона в липні 969 року у віці коло 80 літ. Їй справлено християнський похорон. По смерті її тіло не розкладалося. Незабаром українська Церква проголосила її святою.

За 600 літ, за митрополита Петра Могили, ішла праця над оновленням старих київських церков. Тоді й віднайдено гробницю святої Ольги й розпізнано її мощі. Та москалі, що в XVIII столітті опанували Київ, забрали кудись цю гробницю, і до сьогодні не відомо, що з нею сталося.

Цього року, в липні, всі українці на еміґрації урочисто відзначали тисячоліття від смерти княгині Ольги.

Пояснення-словничок: **осяг — досягнення (achievement); виправа — похід (march, campaign); посол — тут: ambassador; Візантія (Byzantium) була спершу грецькою колонією над Босфором, а потім розрослася в могутню Східню Римську імперію з столицею Константинополем (по-укр.: Царгородом); зруйнували її щойно турки в 1453 році; почет — escort; висватувати (наречену) — to ask in marriage for...; розкладатися — to decompose; оновлення — restoration, renovation**

Олександер ОЛЕСЬ *Ілюстрація М. МИХАЛЕВИЧА*

КНЯГИНЯ ОЛЬГА-МАТИ

(Уривки з поеми „Княжа Україна")

Тихий, теплий літній ранок.
Сонце встало. Вітер спить.
Вийшла дівчина на річку,
Сіла в човен і сидить.

Чарівна сама, як ранок,
Задивилася на світ...
Білий шум на синіх хвилях,
На деревах — білий цвіт.

І замислилась красуня...
Згадка в серце їй вп'ялась...
Нагло шелест... Обернулась:
Перед нею Ігор - князь.

Привітався з нею Ігор
І сказав перевезти . . .
Загойдавсь на хвилях човен
І поволі став плисти.

І очей не зводить Ігор:
Що за дівчина — краса!
Заговорить: думка — сонце
Очі — сині небеса.

Хто вона, чия і звідки
Князь докладно розпитав,
А на другий день по неї
І сватів своїх послав.

І за князя вийшла заміж
Проста дівчина з села
І до смерти вірним другом
Князю Ігорю була.

* * *

Ніч майова, українська.
Світло місячне тремтить,
Все заснуло. Тільки Ольга
Над колискою не спить.

Над дитиною схилилась,
Сон рожевий зовучи:
„Спи, мій сину, спи, маленький
Треба спати уночі."

Та яким же неслухняним
Народився мій синок!
Ні сповивачів не любить,
Ні шовкових пелюшок.

Знову рученьки згинає —
Наче стримує коня . . .
Спи, моє мале зернятко,
Спи, пташинонько моя!

Соне, соне, срібнокрилий,
Не жахай страхами ти,
А на віченьки дитячі
Тихим ангелом злети,

Поведи його за руку
На заквітчані степи . . .
Знов прокинувсь!.. Святославе,
Заспокійся, тихо спи . . .

Ллється місячне проміння,
Над землею ніч летить.
Все заснуло. Тільки Ольга
Над колискою не спить.

Святослав — князь Святослав Завойовник, син київського князя Ігоря й княгині Ольги. Князював у Києві після смерти Ольги.

Олена ЦЕГЕЛЬСЬКА

КНЯЗІВНА ОЛЮНЯ

Сьогодні Соня вернулася з пластової домівки досить пізно, та така рада, що аж сяє.

— Чого це ти, Соню, така весела? — запитали молодші діти.

— Бо то, знаєте, — каже Соня, — в нашій домівці було дуже гарне свято з гутіркою. Сестричка Оля чудово розказувала нам про дитячі літа славної княгині Ольги.

— О, — закликали враз діти, — то розкажи і нам про неї!

— Добре, лиш перше повечеряю.

Після вечері посідали всі у вітальні на софі й розпочалась розповідь.

— Ви певно вже в школі чули про славну княгиню Ольгу, могутню володарку Руси-України, матір хороброго князя Святослава. Тепер розкажу вам про її дитинство.

Отож, маленькою дівчинкою вона виростала в дворі-теремі своїх батьків. Був то великий дім з багатьма просторими кімнатами. Стояв на високім горбі, оточений земляним валом і частоколом для оборони проти диких орд.

Князівна не дуже любила перебувати цілі дні у кімнатах з нянею-пестункою. Її все кортіло побігти до челядної. О, там було так цікаво, особливо вечорами, коли на вечерю сходилась уся князівська челядь. Тут можна було наслухатись цікавих розповідей воїнів та мисливців, навіть погратися з мисливськими собаками. Нелегко було добрій няні відкликати дівчину звідсіля.

— Ні, ні! — опиралась мала князівна. — Не піду! Тут мені добре!

Бувало, Олюня несподівано вихопиться з-під няниної опіки й побіжить на велике подвір'я. Було на що дивитись! Знатні лицарі, свої та чужосторонні, вештались по подвір'ю, а зброя на них блищала золотом і сріблом. Тут і їхні джури, і княжі дружинники в барвистих одягах, при зброї. Були там і стайні з кіньми, а біля них конюхи та мисливці. Гей-га! Сплескує ручками мала князівна — не надивиться, не нарадується.

Одного разу вона побачила коло великої в'їздової брами воїна в блискучім панцері. Стояв він мовчки, непорушно, мов неживий, мов із заліза вилитий. Це дуже зацікавило князівну. Миттю підбігла до нього й защебетала:

— Дядечку, а чого ви тут стоїте? А не болять у вас нозі? Дядечку, скажіть щось!

А воїн ні не гляне, ні не ворухнеться.

Дівчина аж крізь сльози просить — все даремне. Тоді звернулася до няні:

— Ах, няню, він хворий! Поможім йому!

І не оглянулася няня, як мала князівна побігла в хату і винесла звідтам пиріжок з ягодами.

— Це вам, дядечку, пиріжок з ягодами! Їжте, це вам поможе! Подужаєте!

А воїн нічого не чує, не знає, не відзивається. Тоді маленька князівна в плач!

Надійшов старший над воїнами. Коли довідався, в чому справа, підніс князівну на руках і поміг їй покласти пиріжка в сагайдак дружинника-вартового.

— То, люба князівно, не хворий воїн! Стоїть непорушно, мовчки, бо так треба на варті. Його служба — не розглядатись, не розмовляти, а пильно дивитись, щоб у браму не увійшли якісь чужі, лихі люди.

Глянувши на сонячного годинника на стіні над брамою, старшина сказав:

— Уже час змінити варту!

Приклав сурму до уст і протяжно засурмив. На подвір'ї з'явився гурт воїнів. Мала князівна цікаво приглядалася, як біля брами відбувалася зміна варти.

Іншого разу почула князівна звуки дивної музики.

— Няню, хто це грає?

— То в челядній кімнаті грає дідусь, гусляр.

Олюня, мов стріла, вбігла між челядь і джурів у челядній. Вони розступились і дали їй пройти перед самого дідуся, що грав на гуслях. А дідусь підіймає очі, вдаряє по струнах і жалібно співає:

Мала сирітка по світі блукала,
В голоді й холоді мами шукала . . .

Слухала князівна пісню про гірку долю сирітки і жаль їй стало. Сподобався їй старенький гусляр. Добула золотого дукача й кинула дідусеві в шапку. Скінчив дідусь сумну пісню. Слухачі були глибоко зворушені недолею сирітки. Стало тихо, хоч маком сій . . .

Нараз залунав дзвінкий голос малої князівни:

— Дідусю! Як я виросту, то не забуду про малих сиріток. Я всіх їх одягну, нагодую, до серденька пригорну. Буду їм усім мамою!

З подивом глянула челядь на князівну Олюню, а дідусь-гусляр устав з лави і вклонився їй низько, в пояс.

— Благословенні хай будуть слова твої, князівно! Доброта серця і розум промовляють з них.

Хвилинку помовчав гусляр, наче в молитві. Потім глянув на небо й підняв руки над головою дівчинки. Князівна стрепенулась, пригорнулась до няні.

— Не бійсь, Олюню, — шепнула няня, — він буде тобі провіщати.

І дідусь урочистим голосом провіщав князівні Ользі:

— Бачу осяйний вінець над твоєю головою, князівно. Бачу наче дорогоцінну корону із золота та самоцвітів. Ось ти серед знатних боярів і лицарів у найвищій раді, яка кориться твоїм наказам. І полки войовників бачу — пострах твоїх ворогів. Бачу тебе могутньою, але справедливою і доброю володаркою-княгинею над великим, мужнім народом. . . І буде щастя з тобою, у твоїм домі й у твоїм роді, бо благословення небес є над тобою.

Так провіщав молоденькій князівні Ользі старий дідусь-гусляр. І провіщання ці сповнились, коли княгиня Ольга засіла на київськім престолі.

Так закінчила свою розповідь про малу князівну Олюню пластунка Соня.

Про дитячі роки й молодість княгині Ольги не маємо історичних даних, тільки перекази. Інший переказ розказує, що Ольга була донькою селянина, як це описав О. Олесь у вірші „Княгиня Ольга — мати".

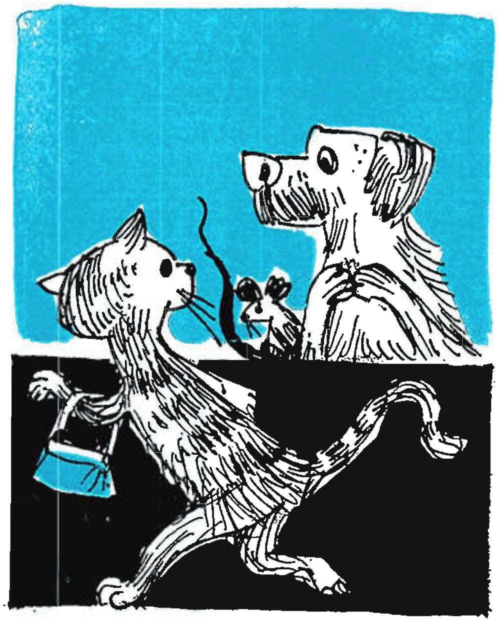
Пояснення-словничок: **терем — тут: палац (palace); частокіл — palisade; челядна — кімната в дворах князів і боярів (nobility), призначена для челяді — слуг; воїн — вояк, дружинник; вештатися — ходити сюди й туди; джура — armour-bearer, page; конюх — доглядач коней; панцер — броня, зброя, зроблена з заліза чи сталі (armour); сагайдак — шкіряна піхва (sheath) на лук; сурма — trunpet; гусляр — музика, що грає на гуслях, струнному інструменті, подібному до гарфи; дукач — coin; стрепенутися — здригнутися (to startle); коритися — бути комусь слухняним; провіщати — to predict, to foretell.**

К. ПЕРЕЛІСНА

РУКАВИЦІ

Сніг іде! Прийшла зима,
В киці ж рукавиць нема,
А без теплих рукавиць
Мерзнуть лапки в бідних киць.

Пожурилась трохи киця
І побігла до крамниці.
Відчинила двері — дзень!
„Хто в крамниці? Добрий день!

Хто у вас тут продає?
Рукавиці у вас є?"
Продавчиня — мишка сіра
Шусть під лаву і присіла:

„Ми не маєм рукавиць
Для таких маленьких киць.
Маєм тільки черевики,
Та і ті на вас великі"...

Киця зиркнула під лаву,
Облизалась ласо: „Мяву!
Черевики? — Добре діло!
Покажіть мені їх сміло!"

Мишка піка: „Зараз, пані,
Сам господар вам дістане."
Де не взявсь великий пес:
„Я до послуг вам увесь!"

Киця чмихнула сердито:
„Тут нема чого купити!
Іншим разом я зайду,
Може, щось тоді й знайду."

Люто зиркнула під лаву,
Ще сказала: „Мяву! Мяву!"
І пішла собі з крамниці,
Не купивши рукавиці...

Продавчиня — продавниця, крамарка, купчиха (saleswoman).

УСМІХНІТЬСЯ!

ВАРЕНИЙ ЛІД

Галинка пішла до парку і знайшла велику льодову бурульку. Хотіла її покуштувати, але тато не дозволив.

Галинка принесла бурульку додому і сказала до мами:

— Мамусю, прошу це мені зварити, бо тато не дозволяє їсти сирого.

ЛИСТУВАННЯ

Марія Гавряк з Торонта, Канада, прислала правильні розгадки загадок і розваг з числа „Веселки" за жовтень ц.р. і написала такого листа: Дорога „Веселко"! Я — учениця п'ятої кляси „Рідної Школи" при церкві св. Николая в Торонті. Очікую чергового числа „Веселки". Бажаю Вам успіхів у праці. Журнал дуже гарний. Поздоровляю Вас щиро!

Відповідь Редакції: Дорога Марійко! Дякуємо за листа й признання для „Веселки". Тішить нас, що журнал Тобі подобається й що ждеш появи чергових чисел. Дякуємо за привіт і вітаємо Тебе!

ЗАГАДКИ Й РОЗВАГИ

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЗАГАДКИ

1. — Що це? Що це? — всі кричать.
   — Білі мухи он летять.
2. Без крил, без ніг білі мухи літають.
3. Впаде з неба — не розіб'ється,
   Впаде в воду — розпливеться.
4. Без крил, без ніг — на дерево сідає.
5. Скатертина біла увесь світ накрила.
6. Біле одіяло землю покривало.
7. Крил не має,
   А гарно літає.
8. Летіло без крил, упало без ніг, а прийшла весна та й по нім.
9. В нас зимою білим цвітом
   Сад зацвів, неначе літом.
10. Крил не має, а в повітрі літає.

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК Й РОЗВ'ЯЗКИ РОЗВАГ у „ВЕСЕЛЦІ" за ЛИСТОПАД ц.р.: КВІТКА-ЗАГАДКА: 1) Метал. 2) Патли. 3) Теніс. 4) Пасат. 5) Тісто. 6) Пилип. 7) Паста. 8) Сусід. Кінцеві букви дають назву місяця — **ЛИСТОПАД. ЗАГАДКИ-ЖАРТИ:** 1) В грудній клітці. 2) З порожньої. 3) На другу половину. **ЩО ЦЕ?** Рукавиці. **ЩО ЦЕ?** Виделець. **ЧИ ВИ КМІТЛИВІ?** Різниця в третій дзидзі „В". **ЩО БУДЕ?** Мапа — МаВпа.

Правильні розгадки загадок і розв'язки розваг у числі „Веселки" за жовтень ц.р. прислали Марія Гавряк, Торонто, й Мона Г. Снилик з Нортриджу, Каліфорнія.

ДВОМІСЯЧНИК ДИТЯЧОЇ КНИЖКИ

Уже четвертий рік у країнах вільного світу, де живуть українські діти, в місяцях листопаді й грудні проходить Двомісячник Української Дитячої й Молодечої Книжки (ДУДМК). У ЗСА й Канаді ДУДМК організує Об'єднання Працівників Дитячої Літератури (ОПДЛ).

З нагоди ДУДМК цього року появилося кілька гарних, багатокольорових видань для дітей різного віку й для молоді. Ці видання були обговорені в двох попередніх числах „Веселки" в рубриці „ЩО ЧИТАТИ?" Хто бажав би мати повний список дитячих видань, хай придбає собі ілюстрований каталог „Ми і наші діти", що його видало ОПДЛ.

У ДУДМК повинні взяти участь малі й юні читачі. Тепер є нагода поповнити свої домашні й шкільні бібліотеки новими книжками. В кого такої бібліотеки досі немає, хай її започаткує. Так само діти повинні подбати, щоб у школах і на курсах українознавства та в новацьких пластових і сумівських роях були бібліотеки. Діти повинні передплатити собі „Веселку" й „Готуйсь!", а ті, що вже є передплатниками, повинні відновити передплату й заохотити інших. Гарно оправлені комплекти раніших річників „Веселки" можна набути в адміністрації „Свободи"-„Веселки".

Багато дітей, що живуть у країнах Европи й Південної Америки, не можуть придбати собі книжок і журналів. Допоможіть їм у цьому. Складайте пожертви на пресовий і видавничий фонд, щоб видавництва могли безплатно посилати Вашим товаришам книжки й журнали. Це — т. зв. акція „Серце й книжка".

В осінніх і зимових місяцях читайте якнайбільше українських книжок. Попросіть св. Миколая, щоб не забув покласти Вам під подушку українську книжку чи передплату на „Веселку". *В. Б.*

ЗНІВЕЧЕНА КНИЖКА

Хлопчик читав книжку і покинув її на вікні. Вітер скинув книжку в садок. Незабаром пішов дощ. Намоклу книжку знайшов батько. Він приніс її додому і сказав синові:

— Ти сьогодні образив багатьох людей.

— Ні, батьку, я нікого сьогодні не образив, — лагідно заперечив хлопчик.

Батько подав знівечену вітром і дощем книжку синові і мовив:

— Ти образив своїм неохайним ставленням до книжки дуже багатьох людей: і автора, який книжку написав, і робітників, які її друкували, і всіх тих, які могли б її прочитати.

Р.

Ніна МУДРИК-МРИЦ

ЛЮБИЙ ДРУГ

(Ілюстрація авторки)

**До школи час, по вулиці
Вже втоптана доріжка,
Та сам по ній я не ходжу —
Зі мною друг мій, книжка.**

**Вона розказує про все,
Чого я ще не знаю,
Із нею линемо ми враз
Аж ген, до світу краю.**

**У затишок в саду у нас
Утоптана доріжка,
Туди ніколи сам не йду —
Зі мною друг мій, книжка.**

**Сідаємо в ракету ми,
І лячно нам не стане —
Та й летимо до зір ясних
У простори незнані.**

**В кімнаті, в кутик під вікном
Утоптана доріжка,
Як стане сумно на душі,
Ідем туди — я й книжка.**

**У світ веселковий казок
Пливемо тишком-нишком,
Там позбуваємось турбот —
Я й друг мій любий, книжка.**

Леся ХРАПЛИВА

КНИЖЕЧКА

(Скорочено)

**Українські діти всього світу!
Книжечка прийшла до вас нова!
Барвами малюнки вам розквітли,
І для вас — письменника слова.**

**Ваша книжка, українські діти,
Ваше слово, щоб у кожний час
З-між карток могла заговорити
Україна здалеку до вас.**

**Книжечка для вас лежить готова —
Лиш купи та цілий день читай!
. . . Тужать діти з Києва, зі Львова,
Щоб прийшла вона у Рідний Край.**

ГРИЗИКНИЖКА

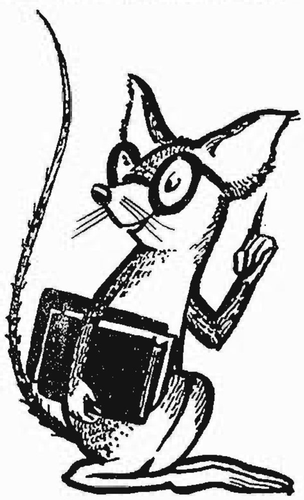
**По стежині бігла мишка.
Як зустріла жабку,
уклонилась, усміхнулась,
простяга їй лапку.**

**Каже жабка-скрекотушка:
— Я тебе не знаю,
в тебе дуже гострі зубки.
Ти з якого краю?**

**Здивувалась коротишка:
— Ти не знаєш мишки?!
Ти не знаєш Гризикнижки
з дитячої книжки?!**

Г. Чорнобицька

Пояснення-словничок: скрекотушка від скрекотати — рахкати (to croak); коротишка — малого зросту.

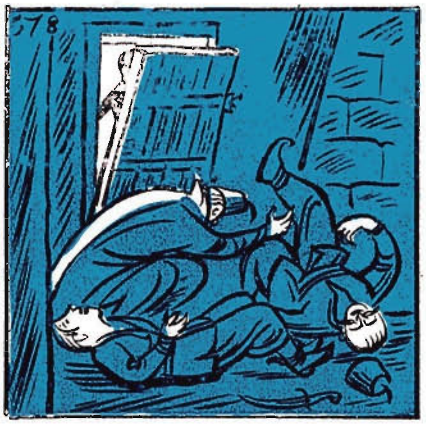
Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ
Scenario and story: R. ZAVADOVYCH

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustrations: P. CHOLODNY

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК — ІСТОРИЧНА КАЗКА
UKRAINIAN TALE — BOHDAN, KOZAK-SORCERER

РОЗДІЛ LXIV: ЗМОВНИКИ

CHAPTER LXIV: THE CONSPIRATORS

В ту ж мить затріщали двері від могутнього удару.

Suddenly the door burst open under a mighty blow.

— Данчику! — Полковнику! — За хвилину обидва викрадачі телішалися в могутніх руках Богдана.

"Danchyk! Colonel!" In no time, the captors dangled in the powerful grip of Bohdan.

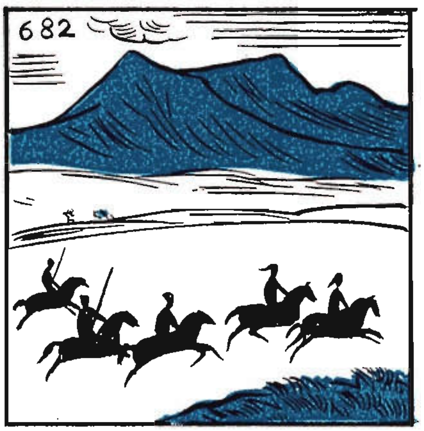

Прикликана сторожа повела обох викрадачів на допити.

The guards took both captors away for questioning.

— То турки, шпигуни московського царя, — сказав на другий день Богданові татарський мурза.

"They are both Turks, spies for the Moscow tsar," a Tatar chieftain told Bohdan next morning.

За тиждень козацькі посли в супроводі татарської варти подалися з Бахчисараю до кордонів України.

In a week, the Kozak emissaries left Bakhchysarai and were escorted to the borders of Ukraine.

— Хвала Господеві й вам спасибі, що випросили мене в татар на волю! — радів Селім. — Тепер я став знову українським Грицьком!

"Thank God that you were able to persuade the Tatars into letting me go free," rejoiced Selim. "Now I'll be a Ukrainian Hrytsko again!"

(Кінець сорок четвертого розділу)
(End of Chapter LXIV)